

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра бізнесу та управління персоналом

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

«Командоутворення» (Teambuilding)
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Міжнародні економічні відносини
(назва програми)

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
(вказати: код, назва)

Галузь знань № 29 «Міжнародні відносини»
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Економічний факультет
(назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: к.е.н., доц. Вікторія КИФЯК

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryyemstva-ta-up>

Контактний тел. **509-464**

E-mail: v.kyfyak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=290>

Консультації Онлайн-консультації: вівторок з 11.00 до 13.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Командоутворення» є складовою частиною циклу освітніх програм підготовки фахівців за більшістю спеціальностей вищої освіти. Адже результати діяльності та досягнення цілей під час здійснення професійної діяльності значною мірою залежать від навичок взаємодії та дієвої співпраці з іншими членами професійного середовища.

Тому, одним з найбільш затребуваних особистих якостей (soft skills), поряд з професіоналізмом, є здатність фахівця діяти в команді.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студентів компетентностей щодо формування та управління розвитком команд, діагностування проблем взаємовідносин в команді та застосування дієвих інструментів, спрямованих на підвищення ефективності роботи команди; освоєння студентами технології Teambuilding з використанням сучасних інформаційних технологій та новітніх методик.

3. Пререквізити. Дисципліна «Командоутворення» є складовою є частиною циклу дисциплін професійної підготовки за різними спеціальностями. Для глибшого освоєння дисципліни «Командоутворення» використовують систему знань, отриманих студентами при вивченні дисциплін «Економічна теорія», «Менеджмент», «Підприємництво та власний бізнес».

4. Результати навчання. Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню загальних та фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН 6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН 23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

1. Соціометрія як метод діагностики проблем в команді.
2. Типологія лідерства. Формальний та неформальний лідер.
3. Моделювання командної роботи.
4. Оцінка ефективності комунікацій в команді.
5. Mind mapping як метод командного пошуку ідей.
6. Холократія як ефективний інструмент побудови команди.
7. Механізм формування матричної структури управління.
8. Стили управління.
9. Оцінка потенціалу команди.
10. Розвиток емоційного інтелекту команди.
11. Розробка тренінгової програми.
12. Програмне забезпечення командоутворення.
13. Корпоративні чати як елемент культури управління та комунікацій.
14. Тренінг – засіб мотивації праці.
15. Оцінка креативності. Основні загрози креативності команд. Соціальна лінь.
16. Творча команда і творчий колектив як команда.
17. Критерії необхідності вивчення корпоративної культури.
18. Методи діагностики корпоративної культури.
19. Корпоративна культура як засіб і результат командоутворення.
20. Групи ролей в команді. Функціональні та командні ролі.
21. Роль лідера в команді. Типологія лідерства.
22. Моделі та теорії мотивації. Мотивуючі та демотивуючі чинники.
23. Позитивний соціально-психологічний клімат як додатковий чинник позитивної мотивації.
24. Стрес та емоційне вигорання. Їх демотивуючий вплив.
25. Значення цінностей корпоративної культури та командного духу у формуванні позитивної мотивації.
26. Сутність командоутворення: визначення, види, форми.
27. Ознаки команди. Функції команди.
28. Типологія взаємин всередині команди. Структурні елементи команди.
29. Психолого-соціальні підходи до процесу тимбілдингу. Командний дух.
30. Історія розвитку та досліджень корпоративної культури.
31. Основні елементи і функції корпоративної культури.

Тематика есе:

1. Поняття «корпоративна культура». Відмінності організаційної та корпоративної культури.
2. Критерії класифікації корпоративної культури (типологія Дж. Зоненфельда, Т. Дейла і А. Кеннеді, рамкова конструкція Р. Куїнна).
3. Чинники, що впливають на корпоративну культуру.
4. «Команда під завдання або завдання під команду? Плюси і мінуси різних типів команд»
5. Оцінка ефективності корпоративної культури.
6. Лідерство і трансляція цінностей в організації.
7. Діяльність менеджера соціокультурної сфери у площині мотивації персоналу.
8. Команда як сукупний суб'єкт діяльності. Підходи до формування команди.
9. Культура організації на етапах її життєвого циклу.
10. Динаміка культурних змін. Механізми зміни культури. Управління та умови успішного проведення змін.
11. Механізми формування та поширення корпоративної культури.
12. Роль фахівця зі зв'язків з громадськістю у формуванні корпоративної культури.

Індивідуальні завдання:

1. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Предмет корпоративної культури. Типи корпоративних культур»: корпоративна культура, культура організації, цінність.

2. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Формування корпоративної культури»: субкультура, управління змінами, модель К. Левіна.

3. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Групи та групова динаміка в організаційній та корпоративній культурі»: групові норми та цінності, групова ідеологія, групова динаміка, колектив, колегіальність, команда, конформізм, соціально-психологічний клімат.

4. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Формальні і неформальні групи»:

формальні та неформальні групи, формальні, напівформальні та неформальні відносини, цілепокладання, комунікативна динаміка, уніфікація, індивідуальність, згуртованість, ідейність.

5. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Тімбілдинг та командна робота»: команда, тимбілдинг, командоутворення, «командна гра», командний дух.

6. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Суперництво і співпраця в командоутворенні. Управління конфліктами в процесі командоутворення»: конфлікт, конфліктологія, життєвий цикл, діалог, компроміс, змова, суперництво, конкуренція.

7. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Корпоративна культура і мотивація працівників»: бажання, мотивація, мотив, потреба, стимул, теорії мотивації, задоволеність працею, стрес, емоційне вигорання, мобінг, харассмент, фрустрація.

8. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Культура управління як елемент корпоративної культури та командоутворення»: лідерство, наукове управління, принципи раціонального використання персоналу, керівник, керівництво, керівництво персоналом, службова нарада, соціально-психологічні методи керівництва. харизма, влада, лідерство.

9. Робота з літературою. Використовуючи словники та енциклопедії дати визначення основних термінів теми «Основи роботи в команді. Методика командоутворення.»: творча команда, творчий колектив, конформність, ефект Рінгельмана, соціальна фасилітація, соціальне розслаблення, соціальна лінь.

10. На основі опрацювання рекомендованої літератури визначити критерії згуртованої команди та скласти звід правил роботи в команді.

11. Підготувати короткі огляди концепцій корпоративної культури (поосновних персоналіях: Р. Акофф, Дж. Зонненфельд, М. Бурке, Т. Дейл і А. Кеннеді, Р. Куїнн, Г. Хофштеде).

12. Детально ознайомитись з Кодексом корпоративної культури СумДУ.

13. На прикладі однієї з організацій соціокультурної сфери (за вибором студента) проаналізувати артефакти корпоративної культури:

цінності, основні переконання, ритуали, церемонії, зовнішній вигляд персоналу, структура.

14. На прикладі власної академічної групи (або однієї з організацій соціокультурної сфери - за вибором студента) проаналізувати групові норми та цінності, а також рівень згуртованості групи.

15. Підбір матеріалів (на основі діяльності конкретної установи соціокультурної сфери) для рольової гри: «Конкуренція або кооперація».

16. Підбір матеріалів для рольової гри: «Способи управління емоціями. Як протистояти вигоранню».

17. Підбір матеріалів для презентації «Професійно важливі якості керівника команди у соціокультурній сфері».

18. Провести діагностику корпоративної культури конкретної організації СКС за таким планом:

- виявити розбіжності між реальними і декларованими цінностями корпоративної культури компанії;
- визначити чинники, що стримують лояльність і мотивацію співробітників організації;
- спів ставити «баланс» цінностей особистості та організації;
- визначити систему заходів щодо формування у співробітників розуміння і прийняття корпоративних цінностей.
- оцінити рівень та форми просування корпоративних норм роботи в організації;
- інші показники в залежності від профілю організації та можливостей студента.

19. Підбір аргументів для участі у дебатах: «Команда під завдання або завдання під команду? Плюси і мінуси різних типів команд».

20. Опрацювати рекомендовану літературу та підібрати варіанти вправ для тренінгу з тимбілдингу. Наприклад, вправи, які б сприяли напрацюванню навичок згуртованості, підтримки і довіри, навичок спілкування тощо.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання:

- МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).
- МН2 – бізнес-кейси (індивідуальні або командні) .
- МН3 – ділові гри;
- МН4 - проєктні завдання (індивідуальні та командні проєкти);
- МН5 – методи візуалізації результатів (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо).
- МН6 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.
- МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням.
- МН9 – тренінги, коучі, майстер-класи від запрошених стейкхолдерів.
- МН10 – реферативні та пошукові дослідження.
- МН 12 – експериментальні дослідження.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Методи оцінювання

- МО1 – презентація самостійних робіт за індивідуальними завданнями.
 - МО2 – захист бізнес-кейсів, результатів досліджень.
 - МО3 – аналітичні звіти, реферати.
 - МО4 – презентації результатів виконання завдань.
 - МО5 – презентація творчих завдань
 - МО6 – командні результати ділових ігор.
 - МО7 – командні результати проєктних завдань.
 - МО8 – презентація власного підготовленого кейсу.
 - МО9 – підсумковий контроль – залік у тестовій формі.
- За семестр студент може отримати максимум 60 балів.*

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								ІНДЗ	Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	10	40	100
6	6	6	7	6	6	6	7			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Вікторія КИФЯК. Інструменти командоутворення. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т імені Юрія Федьковича, 2022. 165 с.
2. Scannell M., Abrams M., Mulvihill M. Big Book of Virtual Teambuilding Games: Quick, Effective Activities to Build Communication, Trust and Collaboration from Anywhere! McGraw-Hill, 2011. 257 p.
3. Горбунова В. В. Психологія командотворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с., іл.
4. Психологія тимбілдингу: навчальний посібник / Романовський О.Г., Шаполова В.В., Квасник О.В., Гура Т.В. ; за заг. ред. Романовського О.Г., Калашникової С.В. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2017. 92 с.
5. Виноградова О.В., Євтушенко Н.О. Групова динаміка і комунікації. Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2018. 223 с. <http://www.dut.edu.ua/ua/lib/1/category/1097>.

Додаткова:

1. Вікторія КИФЯК. Бізнес-інжиніринг: інструкція для підприємців-початківців: методичні вказівки. Чернівці, Чернівецький нац. ун-т, 2021. 20 с.
2. Соціологія праці : навчально-методичний посібник / уклад. : Кифяк В.І., Водянка Л.Д., Прокопець Л.В. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 136 с.
3. Кифяк В. І., Запухляк В. М. Інструменти HR-інжинірингу в управлінні організаціями. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9434>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.86.

4. Кифяк В. І., Тодоріко І. М. Імплементация зарубіжного досвіду мотивації праці у діяльність українських підприємств. *Проблеми економіки*. 2021. № 1 (47). С. 72-77. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-1-72-77>.
5. Кифяк В.І., Кіндзерський В.В. Управління персоналом як основний бізнес-процес підприємств. *Науковий вісник Чернівецького національного університету*. Серія Економіка. 2020. № 827. С. 40-41.
<http://econom.chnu.edu.ua/journal/index.php/ecovis/article/download/124/88/>
6. Кифяк В.І., Грیشка В.В. Гнучкі організаційні структури управління командного типу як засіб розвитку бізнесу. *Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації матеріали III Міжнародної наукової конференції, м. Хмельницький, 13 травня, 2022 р. / Міжнародний центр наукових досліджень*. – Вінниця: Європейська наукова платформа, 2022. – 602 с. С. 110-112. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/issue/view/13.05.2022/743>
7. Gibb Dyer, Jeffrey Dyer. *Beyond Team Building: How to Build High Performing Teams and the Culture to Support Them* / Gibb Dyer, Jeffrey Dyer. 1st Edition. 2019. С. 256. 2. Авдеев В.В.
8. Бреус А.А., Лобза А.В. Побудова системи HR-інжинірингу на сучасному підприємстві. *Молодий вчений*. 2018. №10(62). С. 304-307.
9. Войнаренко М.П., Кузьміна О.М., Янчук Т.В. Інформаційні системи і технології в управлінні організацією. Вінниця: Едельвейс і К, 2015. 496 с.
10. Волянська-Савчук Л. В., Царчук В.Ю. Використання сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій в розвитку корпоративної культури на підприємстві. *Бізнес-навігатор*. 2018. № 2 (45). С. 189-196.
11. Горбунова В. В. Психологія командотворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія / Вікторія Горбунова. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 380 с.
12. Дашко І.М. Розвиток інноваційних технологій управління персоналом на підприємствах у сучасних умовах господарювання. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. № 9. С. 37-41.
13. Кифяк В.І., Геренда О. А. Партисипативне управління як інструмент забезпечення стратегічного розвитку підприємств. *Бізнес-навігатор*. 2021. Випуск 3 (64). С. 33-38. DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.64-5>.
14. Маковоз Е.У., Сторожилова У.Л. Необхідність тимбілдингу на всіх стадіях колективного. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2009. № 25. С. 124–125.
15. Маргерисон Ч.Д. Колесо командного управління: путь к успеху через систему управління командой [пер. с англ.] / Чарльз Дж. Маргерисон. Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2004. – 208 с.
16. Сکیدін О.Л. Соціальні технології. Актуальні проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць/ Голов. ред. О.Л. Сکیدін Випуск 45. Запоріжжя: Вид-во Класичного приватного університету, 2010. 331 С.
17. Шпортюк Г., Карабаш А. Дослідження формування ефективної управлінської команди. *Економіка та суспільство*. 2021. (25). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-19>.
18. Ярмолюк Д.І., Хлуп'янець Д.І., Яблонська І.В. Тімбілдинг як один із ефективних методів управління персоналом. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 3(20) 2020. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/3_20_ukr/29.pdf.

Інформаційні ресурси:

www.zacon.rada.gov.ua – Нормативно-правові акти України.
www.me.gov.ua – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.
www.ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики України.
www.lawukraine.com – База українського законодавства в Інтернеті.
www.bucoda.cv.ua – Офіційний сайт Чернівецької області.
www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.

www.alpha.rada.kiev.ua – Національна парламентська бібліотека.
www.library.if.ua – Національна бібліотека наукових видань.
www.lib.academy.sumy.ua – Бібліотека банківської справи.
www.dev.lac.lviv.ua/lib – Електронна бібліотека Львівської комерційної академії.
www.lib-gw.univ.kiev.ua – Наукова бібліотека ім. Максимовича.
www.library.dongu.donetsk.ua – Наукова бібліотека Донецького університету.
www.libr.dp.ua – Дніпропетровська обласна наукова бібліотека.
www.library.vinnitsa.com – Вінницька державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А. Тімірязєва.
www.lsl.lviv.ua – Львівська електронна бібліотека ім. В. Стефаника.
www.ognb.odessa.ua – Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького.
www.economics.com.ua – Велика економічна бібліотека.
www.lib.com.ua – Електронна бібліотека для студентів.
<https://smc.org.ua/> – Центр соціальний моніторинг.